

מקורות לעיון במס' כתובות: פרק הכותב

דף יד

מ. זילברמן

טבת תשע"ה

(פד:): **שליח התופס לבעל חוב במקום שחב לאחריני**. כתבו התוס' (ד"ה את תופס) דמשמע מהא דיימר בר חשו דהתופס לבעל חוב במקום שחב לאחריני לא קנה אפ"ה היכא דעשאו שליח. וכן נקטו רוב הראשונים. [ועי' בחי' רבנו קרשקש (גיטין יא: ד"ה ש"מ ובב"מ) שדחה פירוש הרא"ה שאף במקום שלא חב לאחריני רק מהני תפיסה בעשאו שליח]. ודלא כרש"י בב"מ (י: ד"ה לא קנה) שכתב, "דלאו כל כמיניה להיות קופץ מאליו וחב לאלו מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס".

ועי' בשטמ"ק (בד"ה ויתב) דתירץ לרש"י דביימר בר חשו הי' שלוחו ידוע בדברים אחרים אבל בזה לא אמר לו בפירוש להיות שלוחו, דאילו אמר לא בפירוש הי' מהני תפיסתו. וע"ע בש"ך (ח"מ סי' ק"ה סק"א) שהביא ודחה דברי הב"ח שהציע דדברי רש"י אמורים דוקא בעשאו שליח ע"י הרשאה והש"ך בעצמו כתב לרש"י דתפיסת שליח מהני היכא דשכרו. [וע"ע במחנה אפרים (שלוחין ושותפין סי' כ"ז) ובנתיבות המשפט (סי' ק"ה סק"ב)].

בביאור הטעם דלשאר ראשונים לא מהני תפיסת שליח במקום שחב לאחריני אף דבכל התורה כולה אמרינן דשלוחו של אדם כמותו, ז"ל הרא"ש (גיטין פ"א סי' י"ג), "דלא כל כמיניה לשווי' שליח כדי לחוב לאחריים". ומשמע שהחיסרון הוא במינוי מצד המשלח. [ועי' בשו"ת נודב"י (קמא אה"ע סי' ב' שכתב לחדש ע"פ דברי הרא"ש דמה"ט אף קודם חרם גרמ"ה דאסור לגרש אשה בעל כרחיה לא אהני לגרש אשה בע"כ ע"י שליח, דלאו כל כמיניה לשווייה שליח לגרש אשה בע"כ. ועי' בקצוה"ש סי' קפ"ב סק"ב במה שכתב לדחות דברי הנודב"י. ועי' בשו"ת שיבת ציון דאף דמשמעות הסוגי' בגיטין י. היא דמהני גירושין בע"כ ע"י שליח אפשר דהסוגי' דהתם אתיא כמ"ד דהתופס לבע"ח במקום שחב לאחריני קנה].

אך הרא"ש בב"מ (פ"א סי' כ"ז) כתב, "דלא כל כמיניה לזכות לזה ולחוב לאחריים". ומשמע דהחיסרון הוא מצד השליח. וכן משמעות רש"י בעצמו. ובהקשר זה ראה דברי הפנ"י בסוגיין (הו"ד בקצות השלחן סי' ק"ה סק"א) שכתב דהא דלא מהני תפיסה ע"י שליח היינו מטעם דאין שליח לדברי עבירה. הרי דהחיסרון הוא מצד השליח. [ובקצוה"ש דחה דבריו דרק אמרינן אין שליח לדבר עבירה היכא דיש עבירה למשלח].

ועי' בקה"י (ב"מ סי' ט"ו במהדורא החדשה) שהביא דברי הרא"ש שם (וכנראה לא נחית לחילוק הניסוח בין הרא"ש בב"מ לבין הרא"ש בגיטין) והסביר דמצד המשלח לא שייך לומר דלאו כל כמיני' למנות שליח בכה"ג, דבודאי רשאי למנות שליח, אלא דמצד השליח לאו כל כמיני' לעשות בעד חבירו היכא דחב לאחריני. וכתב דבדרך כלל בכדי שמעשה השליח יחשב כמעשה המשלח בענין גם שהמשלח ימנהו שליח וגם שהשליח יעשה את המעשה בעד שלוחו. ובחצר דמהני משום שליחות פירושו דאף דאין לחצר כוונה לזכות עבוד בעל הבית מ"מ אמרינן דכל מעשה החצר ממילא מיוחד עבוד בעה"ב, ובזה לא אמרינן דלאו כל כמיניה

דחצר לזכות עבור בעה"ב . ועל דרך זה הסביר דפועל יכול לזכות עבור בעל הבית אף דהוי תופס במקום שחב לאחריני כי פועל דינו מורכב מדין שליחות ומדין חצר. דמצד שליחות ה' מהני אי לאו דהוי תופס במקום שחב לאחריני ומצד חצר ה' מהני אי לאו דהוי חצר המהלכת, ולכן מהני מדין שניהם.

החבורה הראשונה תתקיים אי"ה בליל שני אור לז' שבט בשעה 9:25 בחדר G303

הנושא: ירושת הבעל (פ.ג.)

עיקר תוס' ריש פרק הכותב

- (פ.ג.) ואין לי, קנו מידו
- (פ.ג:) בוצינא, מיתה, פירי פירות, הו"א, וקסבר
- (פ.ד.) ורב, משום, לכתובת אשה (שניהם)
- (פ.ד:) ולר"ע, והוא, את תופס, ואמר
- (פ.ה.) אית לך, מרענא
- (פ.ה:) חדא, ועוד, שודא, המוכר
- (פ.ו.) תיזיל, לבעל חוב, לאשה, אמר, פריעת בע"ח
- (פ.ו:) אדרבה, האומר, ר"א
- (פ.ז.) לכרגא, מנכסי